

odbor správy vnitřních věcí
P.O. BOX 155/P
140 21 Praha 4

Žadatel:
XXXX

Č. j. MV- 1661-25/SVV-2026
Vyřizuje JUDr. Marcela Procházková
Telefon +420 974 816 652
E-mail marcela.prochazkova@mv.gov.cz
Místo, datum Praha 26. května 2026
Počet listů 4
Počet příloh 1 elektronická

Poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

Podle § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o svobodném přístupu k informacím“), jsou povinnými subjekty, které mají podle tohoto zákona povinnost poskytovat informace vztahující se k jejich působnosti, státní orgány, územní samosprávné celky a jejich orgány a veřejné instituce.

Podle § 12 odst. 1 písm. b) zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ve znění pozdějších předpisů, je v působnosti Ministerstva vnitřní agenda matrik.

Ministerstvo vnitřní, odbor správy vnitřních věcí (dále jen „Ministerstvo vnitřní“), obdrželo dne 19. května 2026 od žadatele e-mailem žádost o poskytnutí informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím, ve které žadatel žádá o informace z agendy matrik.

K jednotlivým dotazům žadatele uvádí Ministerstvo vnitřní následující:

1. Jakým způsobem mají matriční úřady posuzovat „vážné důvody“ pro změnu příjmení.

Ustanovení § 72 odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o matrikách“), stanoví, že změna příjmení se povolí tehdy, jde-li o příjmení hanlivé, nebo směšné, nebo je-li pro to vážný důvod.

Smyslem institutu změny příjmení je, nebrání-li tomu veřejný zájem, vyhovět žadateli, pokud považuje své příjmení za velmi nekomfortní, pokud jde o jeho užívání. Klíčové pro povolení změny příjmení je posouzení vážnosti důvodu pro takovou změnu.

Pojem „vážný důvod“ je tzv. neurčitým právním pojmem, což poskytuje dané právní normě značnou obsahovou pružnost, umožňuje tedy zohlednit všechny okolnosti konkrétního případu, přičemž současně by měla být správním orgánem nalezena spravedlivá rovnováha mezi vážně míněnou vůlí žadatele směřující ke změně příjmení, tj. zájmy individuálními, a veřejným zájmem, zejména na stálosti příjmení osob, snadné identifikaci osob, řádném vedení evidence obyvatelstva nebo přiřazení osoby k rodině nesoucí shodné příjmení.

S ohledem na výše uvedené platí, že pojem „vážný důvod“ je možné aplikovat na relativně širokou množinu konkrétních případů, aniž by byl zákonodárce nucen je blíže definovat a tím současně vyloučit jiné případy definicí nepodchycené. Proto je možné tento pojem, respektive jeho aplikaci metodikou matričních úřadů a klientům pouze přiblížit, nikoli přesně definovat, neboť nelze identifikovat veškeré v úvahu připadající relevantní okolnosti a argumenty.

V této souvislosti si dále dovoluujeme odkázat i na odpověď k dotazu č. 3 níže.

2. Zda jsou matriční úřady povinny přihlížet také k osobním, identitním, rodinným, psychickým nebo subjektivním důvodům žadatele.

Orgánem oprávněným rozhodovat o změně příjmení na základě žádosti žadatele, je matriční úřad, který tuto činnost vykonává v rámci výkonu přenesené působnosti (§ 95a zákona o matrikách), při které se řídí především zákony a jinými právními předpisy.

Samotný žadatel je nicméně v kontextu výše uvedeného povinen tvrdit rozhodné skutečnosti a tyto i prokázat, včetně právě např. existence vážných důvodů pro změnu příjmení na své straně. Lze přitom bezesporu dojít k závěru, že při prokazování existence vážných důvodů na své straně žadatel může (a zpravidla i bude) poukazovat mj. např. na existenci osobních, identitních, rodinných, psychických, subjektivních či jiných obdobných důvodů.

Posouzení vlastní žádosti pak podléhá správnímu uvážení na straně matričního úřadu, tj. je jeho povinností, aby v souladu s právními předpisy o žádosti o povolení změny příjmení rozhodl a své rozhodnutí dostatečně odůvodnil, a to včetně vypořádání se s tvrzenými důvody na straně žadatele. Tyto přitom mohou být, jak vyplývá z výše uvedeného, velmi různorodé a mohou zahrnovat i různé výše popsané kategorie důvodů.

Lze doplnit, že žadatel je zároveň oprávněn podat proti případnému zamítavému rozhodnutí matričního úřadu odvolání krajskému úřadu, popř. se v případě zamítnutí odvolání obrátit s žalobou na správní soud.

3. Zda existuje metodický pokyn, interní stanovisko nebo doporučení Ministerstva vnitra ČR k aplikaci § 72 zákona o matrikách.

Ministerstvo vnitra v minulosti nevydalo žádný metodický pokyn, usměrnění či výkladové stanovisko, které by se týkalo výhradně pojmu „vážný důvod“ či jeho aplikace ve smyslu ustanovení § 72 odst. 2 zákona o matrikách.

V obecné rovině nicméně platí, že k ustanovení § 72 zákona o matrikách jako takovému, které obecně upravuje problematiku změny jména a příjmení fyzické osoby, byla ze strany Ministerstva vnitra v rámci metodické činnosti věnována pozornost opakovaně.

Ministerstvo vnitra v první řadě reagovalo na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 5. 2011, č. j. 1 As 26/2011-55, a to vydáním metodické informace č. 24/2011 z prosince roku 2011, č. j. MV-105518-16/VS-2011, určené všem krajským úřadům, všem odborům vnitřních věcí magistrátů měst Brna, Ostravy a Plzně a odboru živnostenskému a občanskosprávnímu Magistrátu hlavního města Prahy. Zmiňovanou metodickou informací nebylo třeba dosud měnit. Předmětnou metodickou informaci přikládáme v příloze.

Aplikaci ustanovení § 72 zákona o matrikách se dále věnoval také zápis z konzultačního dne k problematice matrik a ověřování z března roku 2023. Pro úplnost lze upřesnit, že konzultační dny pravidelně pořádá Ministerstvo vnitra pro krajské úřady, magistráty měst Brna, Ostravy a Plzně a Magistrát hlavního města Prahy (dále jen „konzultační den“).

V zápisu z konzultačního dne z března roku 2023 je obsažen níže uvedený dotaz z Magistrátu hlavního města Prahy.

„Magistrát hlavního města Prahy v souvislosti s rozsudky Městského soudu v Praze č. j. 15 A 74/2019 a č. j. 11 A 224/2021 poukazuje na jakoukoliv nemožnost zamítnutí žádostí o povolení změny příjmení na více příjmení s výjimkou případů, kdy zákon změnu výslovně zakazuje, např. za trvání manželství, pokud druhý manžel neudělí se změnou souhlas nebo se změnou souhlasí, ale požaduje, aby se na něj změna nevztahovala. Pokud se Ministerstvo vnitra domnívá, že by i v případě změny příjmení měla být omezena možnost užívat více příjmení shodně jako při zápisu matriční události dle § 70 zákona o matrikách, bylo by třeba novelizovat Díl 3 zákona o matrikách týkající se změny jména a příjmení. Problém spatřujeme rovněž ve skutečnosti, že žadatel může uvést neomezené množství příjmení, která si přeje užívat, a splní-li ostatní podmínky, matriční úřad musí žádosti vyhovět. Současně upozorňujeme, že toto se týká analogicky i jmen a žádosti o povolení změny jména na tři jména se již reálně začaly v praxi objevovat.“

V zápisu z konzultačního dne z března roku 2023 je obsažena níže uvedená odpověď Ministerstva vnitra na shora citovaný dotaz Magistrátu hlavního města Prahy. Předmětná odpověď se přitom částečně dotýká také pojmu „vážné důvody“, viz výše.

„Aktuální právní stav:

Zákon o matrikách v § 70 odst. 1 stanoví taxativní výčet případů, kdy může občan používat více příjmení.

Na základě § 72 odst. 2 zákona o matrikách lze požádat o změnu příjmení, která se povolí zejména tehdy, jde-li o příjmení hanlivé, nebo směšné, nebo je-li pro to vážný důvod. Výčet uvedený v § 72 odst. 2 zákona o matrikách je tedy výčtem demonstrativním. Ustanovení § 72 odst. 2 zákona o matrikách používá neurčitý právní pojem „vážný důvod“, což v praxi může činit obtíže v souvislosti s dostatečným odůvodněním v případě nevyhovění žádosti o změnu příjmení.

Vážné důvody mohou být velmi různé (např. navázání na rodovou tradici, reakce na nespravedlnost na předcích žadatele, psychické potíže nezletilého atd.) a je vždy na individuálním posouzení matričního úřadu, aby vyhodnotil jejich relevanci a rozhodl, zda žádosti o změnu příjmení vyhoví či nikoli. Použití neurčitého právního pojmu „vážný důvod“ poskytuje dané právní normě značnou obsahovou pružnost, umožňuje tedy zohlednit všechny okolnosti konkrétního případu, přičemž současně by měla být nalezena spravedlivá rovnováha mezi vážně míněnou vůlí žadatele směřující ke změně příjmení, tj. zájmy individuálními a veřejným zájmem, zejména na stálosti příjmení osob, snadné identifikaci osob, řádném vedení evidence obyvatelstva nebo přiřazení osoby k rodině nesoucí shodné příjmení.

Odůvodnění žádosti a doložení tvrzených skutečností spočívá na žadateli o změnu příjmení s tím, že vážné důvody je třeba nejen tvrdit, ale i prokázat.

Příjmení jednotlivce je ústavně chráněno a do základního práva jednotlivce lze zasáhnout pouze v případech, je-li takový zásah ospravedlněn konkrétním veřejným zájmem, který však musí vést k proporcionálnímu omezení příslušného základního práva.

Soudní judikatura:

Podle rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 5. 2011, č. j. 1 As 26/2011-55 může změna příjmení podle § 72 odst. 2 zákona o matrikách spočívat v nahrazení dosud užívaného jediného příjmení více příjmeními, jestliže to opodstatňuje vážný důvod, pro nějž se o změnu příjmení žádá. Ač je v České republice v současnosti nejčastější variantou jedno příjmení, judikatura dovodila, že i nahrazení jediného příjmení dvěma je ve smyslu § 72 odst. 2 zákona o matrikách možné. Podle judikatury je nepřipustné, aby byla dávana žadateli k tíži skutečnost, že žádá o změnu jednoho příjmení na dvě. Pokud zákon řetězení příjmení umožňuje, nemůže být žádost o povolení změny příjmení za příjmení zdvojené v rozporu s veřejným zájmem.

Ve zmiňovaném rozhodnutí Nejvyšší správní soud současně uvedl, že § 70 odst. 1 zákona o matrikách se týká pouze těch případů, kdy užívání více příjmení je spojeno s matriční událostí nebo matriční skutečností. Pokud by žádosti o změnu příjmení dosavadního jediného příjmení na dvě příjmení nebylo vyhověno, byl by žadatel bezdůvodně znevýhodněn oproti žadateli, který by ze stejného důvodu žádal o změnu z dosavadního jediného příjmení na jiné jediné příjmení.

Zmínit lze i rozsudek Městského soudu v Praze, č. j. 11 A 224/2021, ve kterém je mj. uvedeno, že příjmení jednotlivce je ústavně chráněno čl. 10 Listiny základních práv a svobod a podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva je ochrana příjmení součástí práva na

ochranu soukromého a rodinného života. Stát by tedy neměl zasahovat do příjmení jednotlivců (stát jednotlivci nesmí nařizovat změnu příjmení ani jednotlivci podsouvat, jaké příjmení by pro sebe měl zvolit), ale současně by měl umožnit jednotlivci změnu příjmení, nebrání-li tomu veřejný zájem. Obdobně i rozsudek Městského soudu v Praze, č. j. 15 A 74/2019-66.

Návrh novely zákona o matrikách:

MV zpracovalo návrh novely matričního zákona, přičemž se v § 70 odst. 1 navrhovalo rozšířit možnosti, kdy je občan oprávněn užívat více příjmení, a to konkrétně o případy hodné zvláštního zřetele. Navrženým ustanovením se reagovalo na soudní judikaturu a potřeby praxe, kdy by např. český státní občan byl oprávněn požadovat užívání více příjmení z důvodu rodinných vazeb v zahraničí, kde jde o obvyklou praxi v souladu s právem (zejména ve španělsky mluvících zemích nebo v Itálii).

Tento návrh se pro značnou obecnost stal předmětem diskuzí v rámci projednávání v pracovních komisích Legislativní rady vlády. MV tedy následně upustilo od tohoto návrhu před jeho předložením vládě České republiky v březnu 2023.

Návrh novely matričního zákona se dotkl i § 72 odst. 2, kdy se navrhuje vypustit slovo „zejména“, čímž se z výčtu demonstrativního stane výčet taxativní, a to právě vzhledem k použití neurčitého právního pojmu „vážený důvod“, který v konkrétních případech může zahrnout cokoli.

Jiné změny návrh novely zákona o matrikách v tomto ohledu neobsahuje, neboť jakékoli zásadní problémy v této oblasti nebyly zaznamenány.

Závěr:

Soudní judikatura rozlišuje mezi § 70 odst. 1 zákona o matrikách (ustanovení obsahující taxativní výčet případů, kdy je občan oprávněn užívat více příjmení) a § 72 odst. 2 zákona o matrikách (ustanovení umožňující povolení změny příjmení). Podle soudní judikatury se § 70 odst. 1 zákona o matrikách týká pouze těch případů, kdy je užívání více příjmení spojeno s matriční událostí či matriční skutečností, aniž by však změna příjmení byla hlavním předmětem této události či skutečnosti. Změna příjmení, upravená v § 72 odst. 2 zákona o matrikách, je na základě žádosti specifickou, samostatnou matriční skutečností, což vyjadřuje i systematika zákona o matrikách, který upravuje tuto otázku v samostatném dílu. Na posuzování žádosti o změnu příjmení podle § 72 odst. 2 zákona o matrikách tudíž nelze aplikovat § 70 odst. 1 zákona o matrikách.

Ačkoli jsou stávající právní předpisy založeny na tom, že by občan neměl užívat více než dvě příjmení, podání žádosti o změnu příjmení z jednoho příjmení na dvě příjmení zákon nebrání. Judikatura (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2020, č. j. 9 As 220/2019-28) již dříve dovodila, že nahrazení jediného příjmení dvěma příjmení je ve smyslu § 72 odst. 2 zákona o matrikách možné, jestliže to opodstatňuje vážný důvod, pro nějž se o změnu příjmení žádá, a to i při zohlednění přísnosti koncepce zákona o matrikách ohledně užívání více příjmení.

Smyslem institutu změny příjmení je, nebrání-li tomu veřejný zájem, vyhovět žadateli, pokud považuje své příjmení za velmi nekomfortní, pokud jde o jeho užívání. Klíčové pro povolení změny příjmení je posouzení vážnosti důvodu pro takovou změnu. Dojde-li k podání žádosti o změnu příjmení z jednoho příjmení na dvě příjmení, je třeba, aby matriční úřad s ohledem na soudní judikaturu (viz např. rozsudek Městského soudu v Praze, č. j. 11 A 224/2021) zkoumal, zda je požadovaná změna odůvodněna výjimečnými skutečnostmi, pro něž nepostačí změna příjmení na jiné jediné příjmení (viz rozsudek č. j. 1 As 26/2011-55). V každém jednotlivém případě je třeba posoudit nejen zájem jednotlivce, ale i veřejný zájem, který ospravedlňuje zásah do základního práva jednotlivce (z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2016, č. j. 2 As 324/2015-16). Vyhováním žádosti nemohou být veřejný pořádek ani zájmy společnosti či jednotlivců jakkoli narušeny.

Rozhodování o změně příjmení je z hlediska odůvodnění velmi náročné, pokud byla změna příjmení zamítnuta. S ohledem na vývoj soudní judikatury dochází k pozvolnému rozvolňování podmínek pro změnu příjmení z jednoho příjmení na dvě příjmení, avšak tyto skutečnosti by neměly vést k rezignaci na jakékoli dokazování ve věci. Nelze obecně tvrdit, že je nemožné zamítnout žádost o povolení změny jednoho příjmení na dvě příjmení, neboť v praxi nelze zcela vyloučit případy, kdy zájem veřejný převyší individuální zájmy žadatele; správní orgán by měl v rámci svého rozhodování nalézt spravedlivou rovnováhu mezi zájmy individuálními a zájmy veřejnými.“

Popisované problematiky se týkal i návrh novely zákona o matrikách, který ve znění z března roku 2023 obsahoval tyto změny:

- V § 70 odst. 1 zákona o matrikách bylo navrženo rozšířit výčet taxativních případů, ve kterých může státní občan České republiky užívat více příjmení, a to konkrétně o případ, že by státní občan České republiky mohl užívat více příjmení i „v jiných případech hodných zvláštního zřetele“. Návrh však schválen nebyl a ustanovení § 70 odst. 1 zákona o matrikách zůstala bez jakýchkoli změn.
- V § 72 odst. 2 zákona o matrikách bylo navrženo nahradit demonstrativní výčet případů, ve kterých je možné povolit změnu příjmení, na výčet taxativní. Navržená změna byla s účinností od 1. 1. 2024 schválena.

Z toho vyplývá, že zmiňovaná novela zákona o matrikách neznemožňuje využití právního názoru popsaneho v citovaném judikátu.

4. Jak mají matriční úřady hodnotit čestná prohlášení, písemná svědecká vyjádření a jiné důkazy předložené žadatelem.

Jak již bylo uvedeno, matriční úřad se při výkonu své působnosti řídí především zákony a jinými právními předpisy. Je tedy zcela na uvážení matričního úřadu, aby v souladu s právními předpisy hodnotil předložené podklady a tvrzení žadatele. Dále je možné zopakovat, že žadatel je zároveň oprávněn podat proti případnému zamítavému rozhodnutí

matričního úřadu odvolání krajskému úřadu, popř. se v případě zamítnutí odvolání obrátit s žalobou na správní soud.

5. Zda Ministerstvo vnitra eviduje judikaturu nebo doporučený postup týkající se posuzování „vážných důvodů“ při změně příjmení.

Viz odpověď k dotazu č. 3.

Mgr. et Mgr. Tomáš Bezděk
ředitel odboru